

Statens bokföringsnämnd nr 2/31.7.1995

Statens bokföringsnämnds utlåtande om en ansökan i vilken Statskontoret har begärt ett utlåtande om behandlingen av kontotransaktioner i statens pensionsfonds bokföring vid köp och försäljning av obligationer.

Statskontoret har begärt statens bokföringsnämnds utlåtande om behandlingen av kontotransaktioner i statens pensionsfonds bokföring vid köp och försäljning av obligationer. Statens pensionsfond är en fond utanför statsbudgeten som sköts av Statskontoret.

I ansökan har beskrivits två olika fall och Statskontorets uppfattning om deras bokföringsmässiga behandling. Obligationerna är fondens finansieringstillgångar.

Fall I

Basuppgifter:

nominellt värde	100
anskaffningspris	110
anskaffningstidpunkt	1.3.1995
emitterad	31.7.1994
lånets förfallodag (amortering i en rat)	31.7.1999
resterande tid 4 år 5 månader	53 månader
upplupen ränta från anskaffningstidpunkten	3
årlig ränta	5

96919	samlingskonto (kassa)	96249	placeringars konto
92652	ränteinkomster	96212	resultatregleringar

1) 1.3.1995 köper fonden statens serieobligationer nominellt värda 100 mark till anskaffningspriset på 110 mk.

2) I samband med anskaffningen betalar fonden upplupen ränta för tiden mellan emitteringsdagen 31.7.94 och inköpsdagen 1.3.95.

3) På räntebetalningsdagen 31.7.95 erhåller fonden årlig ränta.

I bokslutet 31.12.95 bokförs

4) upplupen ränta som inte förfallit till betalning för tiden mellan 1.8.95 och 31.12.95.

5) Den andel ($10/53 \cdot 10$ mån.) av skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningspriset (10 mk) som skall bokföras som minskning av avkastningen 1995.

6) På räntebetalningsdagen 31.7.96 betalas den årliga räntan.

7) 30.9.1996 säljer fonden värdepapperen till ett pris av 105.

8) Dessutom betalar köparen ränta för tiden 1.8 - 30.9.96.

9) Det saldo som kvarstår på placeringars konto överförs som minskning av ränteinkomsterna.

Fall II

Basuppgifter:

nominellt värde	100
anskaffningspris	90
anskaffningstidpunkt	1.3.1995
emitterad	31.7.1994
lånets förfallodag (amortering i en rat)	31.7.1999
resterande tid 4 år 5 månader	53 månader
upplupen ränta från anskaffningstidpunkten	3
årlig ränta	5

96919	samlingskonto (kassa)	96249	placeringars konto
92652	ränteinkomster	96212	resultatregleringar

1) 1.3.1995 köper fonden statens serieobligationer nominellt värda 100 mark till anskaffningspriset 90 mk.

2) I samband med anskaffningen betalar fonden upplupen ränta för tiden mellan emitteringsdagen 31.7.94 och inköpsdagen 1.3.95.

3) På räntebetalningsdagen 31.7.95 erhåller fonden årlig ränta.

I bokslutet 31.12.95 bokförs

4) upplupen ränta som inte förfallit till betalning för tiden mellan 1.8.95 och 31.12.95.

5) Den andel ($10/53 \cdot 10$ mån.) av skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningspriset (10 mk) som skall bokföras som minskning av avkastningen 1995.

6) På räntebetalningsdagen 31.7.96 betalas den årliga räntan.

7) 30.9.1996 säljer fonden värdepapperen till ett pris av 105.

8) Dessutom betalar köparen ränta för tiden 1.8 - 30.9.96.

9) Det saldo som kvarstår på placeringars konto överförs som minskning av ränteinkomsterna.

Motiveringarna till utlåandet

I 41 § 1 mom. förordningen om statsbudgeten konstateras att bokföringen och det övriga redovisningsväsendet skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter om den verksamhet som ämbetsverken och inrättningarna samt de statliga fonderna utanför budgeten bedriver, om deras ekonomi och om deras utveckling. Enligt 49 § 2 mom. i förordningen skall kontona för statliga fonder utanför budgeten ordnas så att fondernas utgifter och inkomster samt tillgångar, skulder och egna kapital kan följas med hjälp av dem.

I 64 § 2 mom. förordningen om statsbudgeten konstateras om bokslutet att statliga fonder utanför budgeten dessutom före utgången av februari året efter finansåret skall göra upp ett separat bokslut som baserar sig på fondbokföringen, och som skall undertecknas på behörigt sätt.

I statskontorets bestämmelser om balanskonton ingår föreskrifter om balanskonton för statliga fonder utanför budgeten. För att utreda resultatet av fondens verksamhet uppgörs resultat- och balansräkning enligt föreskriften.

I lagarna om enskilda fonder kan det ingå stadganden om bokförings- och bokslutsförfarandet. I lagen om statens pensionsfond (1372/29.12.1989) har det inte uttryckligen stadgats att bokföringslagen skall tillämpas i pensionsstiftelsens bokföring.

Fondbokföringen har dock allt sedan de anvisningar som meddelades 1967 i tillämpliga delar följt affärsbokföringens principer vid utredningen av resultatet av verksamheten. Eftersom fonderna skiljer sig från varandra betydligt såväl till sin storlek som kvaliteten på sin verksamhet finns det ingen gemensam bokslutsmall för fondernas bokslut. Fondernas resultaträkningar och balansräkningar avviker därför i viss mån från varandra.

Enligt avsnitt 4 Fordringar och skulder för vilka betalats eller erhållits mer eller mindre än det nominella värdet, i finansinspektionens föreskrift till kreditinstituten (Föreskrift om kreditinstitutets bokslut 6.10.1994, nr 106.1, Dnr 18/113/94) konstateras i första stycket:

"Fordringar och skulder bokförs då de förvärvas till det belopp som betalats eller erhållits för dem vid förvärvet korrigerat för direkta intäkter och kostnader i samband med förvärvet."

i andra stycket: "Om för en fordran då den förvärvats har betalats mer eller mindre än det nominella värdet, skall skillnaden mellan anskaffningspriset och det nominella värdet, om den är betydande, periodiseras som intäkt eller som minskning av intäkter och som ökning eller minskning av fordrans anskaffningspris under fordrans löptid."

I de anvisningar för ifyllandet av resultaträknings-schemat som ingår som bilaga i finansinspektionens föreskrift har det konstaterats för ränteintäkter för fordringar som förvärvats till ett högre eller lägre värde än det nominella värdet "Om en kredit eller ett fordringsbevis har förvärvats till ett högre eller lägre belopp än det nominella värdet (bl.a. nollräntelån), skall den till räkenskapsperioden hörande delen av skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningspriset, om den är väsentlig, periodiseras som ränteintäkt eller som minskning av ränteintäkter. Motposten upptas som ökning eller minskning av bokföringsvärdet."

Det förslag till lösning för bokföring av obligationer i olika fall som Statskontoret presenterar i sin begäran om utlåtande motsvarar bokföringen enligt andra stycket i avsnitt fyra i finansinspektionens föreskrift och anvisningen om bokföringen av ränteintäkter i bilagan till föreskriften i anvisningarna för ifyllandet av resultaträknings-schemat. Eftersom det inte finns några andra bestämmelser om ärendet och eftersom fondbokföringen skall iaktta affärsbokföringens principer i tillämpliga delar och eftersom man mera allmänt i statens bokföring övergår till en praxis som ligger så nära bokföringslagen som möjligt, kan statens pensionsfond i sin bokföring följa finansinspektionens föreskrift och bilagan till föreskriften, vilka också motsvarar det sätt som sökanden föreslår.

Statens bokföringsnämnds utlåtande

Statens bokföringsnämnd tar inte i sitt utlåtande ställning till lagligheten och ändamålsenligheten av statens pensionsfonds förvärv av obligationer.

Obligationerna bokförs i statens pensionsfonds bokföring till sitt anskaffningspris på placeringars konto. Ränta som förfallit till

betalning i samband med anskaffningen, för tiden mellan emissionsdagen och inköpsdagen och som fonden betalt förutom anskaffningspriset, bokförs som avdrag från ränteinkomster.

Årlig ränta som erhållits på en räntebetalningsdag som infaller efter inköpsdagen men före bokslutet bokförs i sin helhet på kontot för ränteinkomster. I bokslutet bokförs en upplupen ränta för tiden mellan föregående räntebetalningsdag och den 31 december, som inte förfallit till betalning, enligt prestationsprincipen som resultatregleringar och ränteavkastning.

Den årliga räntan som betalats till fonden nästa räntebetalningsdag bokförs som en minskning delvis av resultatregleringsfordringarna och delvis av ränteintäkterna.

Skillnaden mellan obligationernas nominella värde och anskaffningspris periodiseras i bokslutet till jämstora rater under löptiden. För skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningspriset registreras i bokslutet den andel som hör till året som avslutas som avkastning eller minskning beroende på om anskaffningspriset var mindre eller större än det nominella värdet samt på motsvarande sätt som en ökning eller minskning av placeringars konto.

Vid försäljning av obligationerna före lånets förfallodag bokförs försäljningspriset på placeringars konto. Den ränta som erhållits vid försäljningen, för tiden mellan föregående räntebetalningsdag och försäljningsdagen, bokförs som ränteinkomst.

Det saldo av sålda obligationer som kvarstår på placeringars konto bokförs som ränteinkomster eller minskning av ränteinkomsterna eller, enligt väsentlighetsprincipen, som en särskild post som annan finansieringsinkomst eller -utgift.

Ordförande

Tapio Leskinen

Sekreterare

Seppo Kivelä